

Aperuit illis

Apostolsko pismo u obliku motu propria Svetoga Oca Franje kojim se ustanovljuje Nedjelja Božje riječi

Temeljne smjernice dokumenta

Apostolsko pismo svetoga Oca pape Franje kojim se ustanovljuje Nedjelja Božje riječi u Katoličkoj Crkvi polazi od evanđeoskog ulomka iz Lukinog evanđelja gdje promatramo Krista na putu s učenicima u Emaus gdje se učenicima u susretu s Uskrslim otvaraju oči kako bi razumjeli Pisma. Stoga sam dokument i nosi naziv: *Aperuit illis*, što će u prijevodu s latinskog jezika reći: „Otvori im oči“ (usp. Lk 24, 13-35) Taj evanđeoski ulomak stvara na neki način polazišnu bazu za promišljanje u ovome dokumentu jer već na početku dokumenta podcrtava se kako je **za identitet kršćanina uistinu važan odnos između Uskrslog Krista – Zajednice vjernika te Svetoga Pisma. Bez Svetoga Pisma (SP) događaj i osoba Isusa Krista bi ostali neshvaćeni u svojoj biti (AI 1)**. SP je u mislima sv. Efrema Sirskog opisano kao izvor žive vode na koji neprestano navraćamo mi vjernici kako bi utažili svoju duhovnu žeđ (usp. Diatessaron). U tome smislu je i ovaj dokument pape Franje ustvari odgovor na mnoge zamolbe vjernika da se odredi jedan dan u godini kako bi se na jasniji način ukazalo na važnost SP kao izvora naše duhovnosti i vjere. U mnogim krajevima svijeta postoje upravo inicijative da se SP učini dostupnim i jasnim zajednici vjernika. Na taj način je ovaj dokument – **Aperuit illis** – **ustvari odgovor i na poticaj Drugog Vatikanskog Koncila koji je u dogmatskoj konstituciji o Božanskoj Objavi – Dei Verbum – potakao na otkrivanje toga velikoga blaga Božje riječi (DV 2)**. Potaknut istim Koncilom već je papa Benedikt XVI. sazvaio sinodu pod motom: „Riječ Božja u životu i poslanju Crkve“. Kao plod te sinode izašao je poznati dokument, apostolska pobudnica pape Benedikta XVI. - **Verbum Domini** gdje je kao i u *Aperuit illis* sada – **naglašen performativni karakter Božje Riječi a isto tako i njezin sakramentalni značaj. (AI 2)** Stoga papa ovim dokumentom proglašava Treću Nedjelju kroz godinu – *Nedjeljom slavljenja, razmatranja i širenja Božje Riječi*. Zanimljivo će biti primijetiti kako je ovo razdoblje crkvene godine isto tako snažno povezano i sa molitvom za jedinstvo kršćana ali i molitvom za jačanje veza sa židovskim narodom koji nam je i predao u baštinu Sveto Pismo Staroga Zavjeta (AI 3).

Ove Nedjelje stoga će biti hvalevrijedno ali i nužno na snažniji način narodu Božjem izložiti SP i to tako da se naglasi njegov normativni karakter. Naime, Božja Riječ u sebi nužno ima i normativni karakter. Iz toga je razloga važno dati joj posebnu čast. To će reći da je važno kako ju naviještamo. **Dokument stoga naglašava važnost i ulogu navjestitelja.** Njezin prvotni promotor bi trebao biti župnik, odnosno pastir jedne župne zajednice ali isto tako je bitno voditi računa i o vjernicima koji pristupaju ambonu kako bi čitali odnosno naviještali Božju Riječ jer je ona prvenstveno Božji a ne ljudski govor o čemu će biti govora u daljnjemu tekstu ovoga dokumenta. U ovome danu stoga je prikladno podjeljivati i službu lektorata odnosno službu navjestitelja Božje Riječi. To papa posebno stavlja na srce biskupima pojedinih mjesnih Crkava. **Župnicima se pak stavlja na srce važnost svakodnevnog pronošnja Božje Riječi u zajednicama vjernika.** Oni su odgovorni za pronalaženje načina prenošenja Božje Riječi. Osobito je važno, dokument naglašava – *svakodnevno čitanje SP jer je ono izvor vjere za svakoga vjernika (AI 3).*

Ovaj dokument navodi i mnoge primjere iz Biblije gdje se uvida ljepota i snaga Božje Riječi. Primjerice tekst iz **Knjige Nehemijine** gdje vidimo zajednicu vjernika koja se vraća iz Babilonskog sužanjstva apsolutno ponižena i razočarana, ali u snazi Božje Riječi nastavlja i dalje živjeti svoj odnos s Bogom (Neh 8, 8-10). Osobito je snažno naglašena u ovome tekstu iz Nehemije **radost naroda dok sluša Božju Riječ.** To je radost koju može dati jedino Bog kao izvor istinske radosti i utjehe narodu Božjem. Ovaj tekst nam isto tako pokazuje da Biblija ujedinjuje vjernike. Ona nije knjiga jedne skupine nego je ona **Knjiga koja narod sabire u jedno** – simbol je povezivanja zajednice vjernika a ne stvaranja podvojenosti i individualnih interesnih skupina (AI 4).

U daljnjemu tekstu dokumenta precizirana je **pojedinačna odgovornost navjestitelja Božje Riječi.** Osobito je stavljen naglasak na svećenike, odnosno pastire u župnim zajednicama koji su **odgovorni tumači Božje Riječi.** Oni su dužni Bibliju učiniti Knjigom naroda Božjega, tj. Knjigom dostupnoj zajednici vjernika. U ovome dijelu dokument se naslanja i na apostolsku pobudnicu *Evangelii Gaudium* (142) gdje je sama **homilija promotrena u vidu sakramentalnosti.** Želi se reći da homilija ima svojevrsan sakramentalni karakter jer je ona autentično tumačenje naviještene Božje Riječi. *Svećenik je stoga pozvan ukazati na ljepotu slika koje je Gospodin koristio kako bi progovorio svome narodu.* **Nedjelja Božje Riječi stoga je pastoralna prilika koju nikako ne treba**

propustiti. Jer za mnoge je Nedjelja, odnosno euharistijsko slavlje jedina prigoda da uvide ljepotu Božje Riječi. To će s druge strane reći kako je od presudne važnosti da **homilija svećenika bude pomno pripremljena a nikako improvizirana** (AI 5). To će biti moguće jedino ako se nad istim biblijskim tekstom prethodno moli i meditira jer je to Sveti tekst. Na taj će način doći do izražaja kako biblijski tekst nije ljudska **nego Božja Riječ** kako to i kaže sv. Pavao u poslanici Solunjanima (1 Sol 2, 13).

Osim svećenika dokument naglašava i važnost pripremljenosti kateheta. **Katehete** su pozvani sami **obnoviti znanje o Božjoj Riječi**, to će reći temeljito upoznati Sveto Pismo. Jer što će biti temelj katehizacije ako ne Riječ Božja gdje će čovjek napustiti vlastite predodžbe te se uputiti prema Božjoj viziji čovjeka zapisanoj u Svetom Pismu. (AI 5)

Međutim, ipak treba naglasiti da će od presudne važnosti biti **osobni odnos s Uskrslim Kristom jer je On prvi tumač, odnosno prvi egzegeta biblijskoga teksta** (Lk 24, 13-35). Učenici na putu u Emaus na dan Uskrsnuća susreću Krista Uskrsloga koji im sam tumači Pisma te uviđamo kako je On sam vjeran Pismima, odnosno Riječi Božjoj. (AI 6) To nam želi reći kako je i naš put upravo Kristov put a to je put otkrivanja veličine i ljepote kršćanstva kroz susret s Bogom koji nam govori u Svetom Pismu. Svo Pismo naime govori o Kristu, ono ga tumači (usp. 1 Kor 15, 3-5). **Pismo nam govori da Krist nije mit, nego povijest i središte života Njegovih učenika.** Zato je iznimno važno shvatiti vezu SP i vjere vjernika jer kako Pavao kaže u poslanici Rimljanima – vjera dolazi po slušanju! (Usp. Rim 10, 17) Zato ćete biti prevažno čuti Božju Riječ (AI 7).

Uviđamo isto tako kako hod Krista s učenicima na putu za Emaus završava objedom. **To pak želi naglasiti neraskidivu vezu SP i Euharistije.** O istoj povezanosti govori i Dei Verbum 21. Dakle, redovito čitanje Svetog Pisma i slavljenje Euharistije pomaže nam da sebe vidimo kao dio cjeline. Zato ova Nedjelja Božje Riječi ne bi trebala biti samo jedan dan u godini kada ćemo svečano slaviti Božju Riječ nego bi se to slavlje trebalo pretočiti u život. **Prijeko je dakle potrebno rasti u ljubavi prema SP i Uskrslom Kristu koji ne prestaje lomiti riječ i kruh u zajednici vjernika.** Stoga je od izuzetne važnosti uvidjeti tu vitalnu vezu između SP i sakramenata Crkve (AI 8).

Tekst iz Knjige Otkrivenja nam na lijep način govori o Kristu kao o Onome koji stoji na vratima i kuca te je spreman sjesti s nama za stol i hraniti nas svojom osobom (usp. Otk 3, 20). Na isti način sveti Pavao u Drugoj poslanici Timoteju naglašava kako je

svo SP *bogoduh* i **korisno za poučavanje te ono ima spasiteljsku i duhovnu dimenziju** (usp. 2 Tim 3, 16 – AI 9). Sveto Pismo u sebi sadrži istine koje služe istinskom spasenju osobe – cjelovitom spasenju osobe. Ono dakle nije tek puka skupina povijesnih knjiga i vijesti nego je u službi spasenja (AI 9 - DV 11). Prvobitna je svrha SP stoga naše spasenje tj. povijest spasenja u kojoj Bog govori i ide u susret ljudima.

Još je Dei Verbum 12 naglasio kako je Sveto Pismo ljudska riječ odnosno napisana na ljudski način ali **po Duhu Božjemu ono postaje Božja Riječ**. Tu istu misao preuzima i ovaj dokument te naglašava još jednom kako Duh Sveti Pismo pretvara u živu Božju Riječ. No ne samo da Duh djeluje prilikom nastanka Pisma nego on ima presudnu ulogu i kod slušatelja koji slušaju naviještaj Božje Riječi (AI 9-10).

Crkvena predaja uz SP također je vrlo važna za razumijevanje samoga SP. Od trenutka Kristova rođenja, odnosno utjelovljenja počeo je trajni dijalog Boga i čovjeka. Tu je stoga važno naglasiti odnos Božje Riječi i ljudskoga jezika. Tu će zato vrlo važnu ulogu imati predaja Crkve jer je i ona izvor Božje objave. Prije nego je SP zapisano ono se usmeno prenosilo iz generacije u generaciju. Stoga će ovaj papin dokument ustvrditi kako „Biblijska vjera se temelji na živoj riječi a ne na knjizi“. (AI 11)

Ipak, još jednom je važno naglasiti presudnu ulogu Duha Božjega u pristupu Svetom Pismu jer kada se Pismo čita u istome Duhu u kojemu je nastajalo ono uvijek biva novo te nikada ne stari. Ono je uvijek svjež izvor nadahnuća za vjernike (AI 12).

Sveto Pismo baš zato što je pisano Duhom Božjim te od čitatelja traži otvorenost Duhu u sebi neminovno sadrži i **proročku dimenziju**. Ono od nas traži napor a često i promjenu vlastite osobe. Ono jest slatko, ali je istodobno i gorko jer ako je čitano u Duhu Božjem uvijek nas same želi postaviti u pitanje. Ovo su slike koje koristi još prorok Ezekiel (Ez 3, 3) kada kaže da mu Riječ Božja biva slatka u ustima a gorka u želucu. Slatka je Božja Riječ i njezina poruka ali i teška jer od nas traži zauzetost i autentičnost življenja po toj istoj Božjoj Riječi. Iz toga je razloga Božja Riječ često odbačena i napuštena te od pojedinih vjernika prozvana nevrijednom življenja a na koncu i besmislenom. Koji je tome razlog, postavlja se pitanje? Jedan jedini – manjak želje za istinskim otvaranjem Duhu Božjemu koji je jedini sposoban učiniti nas Božjim ljudima (AI 12).

Slušanje Božje Riječi isto tako otvara nas za **ljubav**. Priječi nam stvaranje individualizma te nas poziva na solidarnost života u zajednici (AI 13). Zato je izuzetno važno znati povezivati smislenost Svetoga Pisma (AI 14).

Na samome kraju dokument pred nas stavlja **sliku Marije** koja je sva okrenuta slušanju Božje Riječi. Ona je blažena jer vjeruje u snagu Božje Riječi (usp. Lk 1, 45). Ona čuva Božju Riječ po kojoj je stvorena te joj se otvara u punini.

Dokument završava riječima iz Knjige Ponovljenog Zakona: „Jer, riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima i u tvome srcu da je vršiš.“ (Pnz 30, 14)

-znakovito je da je dokument izdan 30. rujna 2019. – spomendan sv. Jeronima

Priredio:

vlč. dr. sc. Ivan Benaković